Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2016-153
(prof. mr. M.L. Hendrikse, voorzitter, mr. A.M.T. Wigger en drs. A. Adriaansen, leden en mr. L.T.A. van Eck, secretaris)

Klacht ontvangen op	: 26 mei 2015
Ingesteld door	: Consument
Tegen	: Aegon Levensverzekering N.V., gevestigd te Leeuwarden, verder te noemen de Bank
Datum uitspraak	: 1 april 2016
Aard uitspraak	: niet bindend advies

Samenvatting

De klacht ziet op het door de Bank in rekening gebrachte rentetarief op de hypothecaire geldlening. De Commissie overweegt dat de Bank de bevoegdheid heeft het tarief te wijzigen. De Bank heeft deze wijzigingsbevoegdheid, rekening houdend met de omstandigheden van het geval, niet gebruikt op een wijze die naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is.

1. Procesverloop

De Commissie beslist met inachtneming van haar reglement en op basis van de volgende stukken:

- het door Consument ondertekende klachtformulier met bijlagen;
- het verweerschrift en de aanvullingen daarop bij brieven van 25 augustus en 30 september 2015 van de Bank, met bijlagen;
- de repliek van Consument met bijlagen;
- de dupliek van de Bank.

De Commissie stelt vast dat partijen haar advies als niet bindend zullen aanvaarden.

Partijen zijn opgeroepen voor een mondelinge behandeling op 8 januari 2016 te Den Haag en zijn aldaar verschenen.

2. Feiten

Bij de beoordeling van de klacht gaat de Commissie uit van de volgende feiten.

2.1 De Bank heeft op 29 juli 2003 een offerte voor een hypothecaire geldlening aan Consument en zijn echtgenote uitgebracht. Deze offerte vermeldt onder meer:
"De rente bedraagt 3,0% (effectieve rente 3,1%) per jaar.
Het rentepercentage is variabel en zal naar gelang de ontwikkeling op de geld- en kapitaalmarkt worden aangepast."
Consument en zijn echtgenote hebben de offerte voor akkoord ondertekend.

2.2 Op 7 oktober 2003 heeft de Bank een hypothecaire geldlening van € 428.000,- aan Consument en zijn echtgenote verstrekt.

3. Vordering, klacht en verweer

Vordering

3.1 Consument vordert dat de Bank het door hem te betalen rentetarief aanpast en de te veel betaalde rente over de periode 2009 tot heden vergoedt.

Grondslagen en argumenten daarvoor

3.2 Deze vordering steunt, kort en zakelijk weergegeven, op de volgende grondslag. Bij de hypotheekverstrekking bedroeg de aan hem doorberekende rente 2,8%. Dit tarief was opgebouwd uit een driemaands Euribortarief van 2,088% en een opslag van 0,712%. Medio 2015 bedroeg het driemaands Euribortarief -0,002%. De Bank brengt een rentetarief van 3,05% bij Consument in rekening. Dit betekent dat de Bank een opslag van 3,07% hanteert en dat de opslag ten opzichte van oktober 2003 met 428% is gestegen. De Bank heeft vanaf 2009 te veel aan rente bij Consument in rekening gebracht. Uitgaande van een volgens Consument redelijke opslag van 1% op het driemaands Euribortarief heeft Consument over de periode van 2009 tot 2015 € 49.220,- te veel aan rente betaald.

Verweer van de Bank

3.3 De Bank heeft, kort en zakelijk weergegeven, de volgende verweren gevoerd. De Bank is bevoegd de hypotheekrente eenzijdig aan te passen en informeert Consument over aanpassingen met notaspecificaties. Per 1 januari 2013 wordt Consument tevens geïnformeerd over wijzigingen in rentecomponenten. Het door haar bij Consument in rekening gebrachte rentetarief wordt afgeleid van het driemaands Euribortarief en wordt verhoogd met een opslagen in verband met ontwikkelingen op de kapitaalmarkten en kapitaalkosten, individuele risico opslagen (zoals een risicoklasse opslag), winstopslagen en doorlopende kosten. De marge tussen het driemaands Euribortarief en de variabele rente van de Bank is toegenomen. Deze toename is voor een groot deel toe te schrijven aan fundingkosten en liquiditeitsopslag. De Bank brengt, ondanks deze toename, een marktconform tarief bij Consument in rekening. Verder wijst de Bank op (gedeeltelijke) verjaring van de vordering van Consument, de omstandigheid dat Consument in de hoogste risicocategorie valt en de mogelijkheid tot overstappen. Dat overstappen voor Consument wordt bemoeilijkt vanwege een aanmelding bij Bureau Krediet Registraties vanaf 1 oktober 2014 door achterstallige betalingen komt voor rekening van Consument.

4. Beoordeling

4.1 De klacht van Consument ziet op het door de Bank in rekening gebrachte rentarief voor de hypothecaire geldlening over de periode van 2009 tot heden. Vast staat dat de Bank aan Consument een hypothecaire geldlening voor een bedrag van € 428.000,- heeft verstrekt en dat partijen daarbij een variabele rente zijn overeengekomen. Volgens Consument heeft de Bank, uitgaande van het driemaands Euribortarief en een redelijke opslag van 1%, over de periode van 2009 tot 2015 bijna € 50.000,- te veel aan rente in rekening gebracht. De Bank betwist de vordering van Consument en voert aan dat zij het rentetarief mag wijzigen en van die wijzigingsbevoegdheid geen misbruik heeft gemaakt. Daarnaast doet zij een beroep op (gedeeltelijke) verjaring.

De Commissie ziet aanleiding de klacht eerst inhoudelijk te behandelen voordat zij ingaat op het meest verstrekkende verweer van de Bank, de verjaring.

4.2 De Commissie overweegt dat in de door Consument voor akkoord ondertekende offerte onder meer het volgende is bepaald: "*Het rentepercentage is variabel en zal naar gelang de ontwikkeling op de geld- en kapitaalmarkt worden aangepast".* Deze bepaling brengt mee dat het door Consument verschuldigde bedrag aan rente is gebaseerd op een door de Bank vast te stellen rentetarief en dat de Bank de bevoegdheid toekomt om dit rentetarief te wijzigen. De Bank mag haar bevoegdheid tot het wijzigen van het rentetarief echter niet gebruiken op een wijze die naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is (artikel 6:248 lid 2 Burgerlijk Wetboek). De vraag die thans ter beoordeling ligt, is of de Bank vanaf 2009 tot heden van haar bevoegdheid tot het wijzigen van het rentetarief op een wijze die naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is gebruik heeft gemaakt. Het uitgangspunt van deze beoordeling is dat het door de Bank vast te stellen rentetarief niet gekoppeld is aan een externe rentevoet, zoals het driemaands Euribortarief. Een dergelijke door Consument veronderstelde koppeling is immers niet tussen partijen overeengekomen en is ook niet op een later moment door de Bank erkend. De Bank kan daarom naast de trend van een externe rentevoet (bijvoorbeeld het driemaands Euribortarief) ook andere ontwikkelingen betrekken bij het bepalen van het rentetarief, zoals ontwikkelingen in de fundingkosten, de kosten van haar bedrijfsvoering en concurrentieoverwegingen. Vergelijk CvB Kifid 2014/005 en CvB Kifid 2014/007.

4.3 Bij het beoordelen van de vraag of de Bank bij het toepassen van haar wijzigingsbevoegdheid al dan niet heeft gehandeld op een wijze die naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is, past de Commissie (gelet op de aard van artikel 6:248 lid 2 BW) de nodige terughoudendheid. Voor deze beoordeling is allereerst relevant of de bewegingen in het aan Consument doorberekende rentetarief in onredelijke mate afwijken van de bewegingen van de in de markt gehanteerde rentetarieven voor hypothecaire geldleningen bij verschillende rentevastperiodes. Uit de door de Bank overgelegde grafiek (pagina 2 van haar brief van 30 september 2016) blijkt dat het aan Consument doorberekende rentetarief over de periode van 14 augustus 2006 tot 14 augustus 2015 de bewegingen van de door twee andere geldverstrekkers gehanteerde rentetarieven, de spaarrentes en het driemaands Euribortarief volgt. De grafiek toont tevens dat het door de Bank gehanteerde rentetarief over voornoemde periode vrijwel gelijk was aan de rentetarieven van twee andere geldverstrekkers en daarmee binnen de bandbreedte van de in de markt gebruikelijke markttarieven voor hypothecaire geldleningen is gebleven. Al met al volgt uit de door de Bank overgelegde grafiek dat het bij Consument vanaf 2009 tot medio 2015 in rekening gebrachte rentetarief geen bijzondere afwijkingen kent van de ontwikkeling van de rentetarieven op de geld- en kapitaalmarkt.

4.4 In haar beoordeling betrekt de Commissie het feit dat Consument in beginsel de hypothecaire geldlening kosteloos kan oversluiten naar een andere geldverstrekker. Dat Consument door een registratie bij het Bureau Krediet Registratie (vanaf 1 oktober 2014) weinig tot geen overstapmogelijkheden heeft is, een omstandigheid die - hoe vervelend de consequentie daarvan ook is - voor rekening van Consument komt, waardoor het uitgangspunt in deze beoordeling blijft dat Consument kosteloos kan overstappen.

4.5 Bij voornoemde beoordeling spelen ook de factoren die volgens de Bank aanleiding gaven tot het wijzigen van het rentetarief mee. De Bank heeft inzicht gegeven in de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt die haar noopten om tot wijziging van het rentetarief over te gaan en de gekwantificeerde samenstelling van het aan Consument doorberekende rentetarief (per 7 oktober 2003 en 9 september 2015). De Commissie overweegt dat het wijzigen van het rentetarief op basis van voornoemde factoren niet heeft geresulteerd in een rentetarief dat onredelijk afwijkt van het in de markt gehanteerde rentetarief voor hypothecaire geldleningen. Hieruit kan worden afgeleid dat ook andere geldverstrekkers hun rentetarieven op grond van soortgelijke factoren hebben aangepast. De door de Bank naar voren gebrachte argumenten voor rentewijziging komen de Commissie (daardoor) niet onjuist of onredelijk voor. Verder merkt zij op dat het toerekenen van kosten naar aanleiding van ontwikkelingen in de geld- en kapitaalmarkt behoort tot de beleidsvoering van de Bank. De Bank hoeft daarover, mits zij daarbij blijft binnen de hiervoor omschreven grenzen van de redelijkheid en billijkheid, geen meer gespecifieerde verantwoording af te leggen.

4.6 De vordering van Consument zal, gelet op het voorgaande, worden afgewezen. De Commissie komt dan ook niet meer toe aan het door de Bank gedane beroep op verjaring.

5. Beslissing

De Commissie wijst de vordering af.

De uitspraak heeft de vorm van een niet-bindend advies. Tegen deze uitspraak staat geen hoger beroep open bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. U kunt de zaak nog wel aan de rechter voorleggen.